

УДК 615.262.2:615.454.1

ЕКСТЕМПОРАЛЬНІ М'ЯКІ ЛІКУВАЛЬНО-КОСМЕТИЧНІ ЗАСОБИ В БОРОТБІ З СУХІСТЮ ШКІРИ

Ковальова Т.М., Половко Н.П.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

Сухість шкіри обличчя є нагальною проблемою не лише людей, які страждають певними соматичними патологіями або дерматологічними захворюваннями, вона непокоїть і здорових. Ксероз, пов'язаний з недостатністю виробітку шкірного сала, спричиняє відчуття стягнутої шкіри, печіння та свербіж під час очищення, використання косметичних засобів.

Для осіб після тридцяти років звичним стає пошук вискоєфективного зовнішнього лікувально-косметичного засобу поліфункціональної дії, який би поєднував базовий догляд для шкіри з корекцією вікових змін. Найчастіше з цією метою використовують мазі, креми або гелі, висока технологічність яких дозволяє поєднати в одній формі активні фармацевтичні інгредієнти, різні за хімічною природою. Сухість шкіри часто супроводжує такі захворювання як псоріаз, екзема, та дерматит. Тоді лікувальні властивості крему або мазі доповнюються кортикостероїдами та іншими лікарськими засобами [1].

Лікарські косметичні засоби промислового виробництва, призначені для усунення сухості шкіри, мають ряд переваг, серед яких багатофункціональність за рахунок великої кількості інгредієнтів, значний термін придатності, презентабельний зовнішній вигляд, приємний запах та ін.

Проте світовий дерматологічний досвід при вирішенні проблеми сухості шкіри усе частіше звертається до засобів екстемпорального виробництва де, згідно з класифікаційною системою АТС, дерматологічні засоби займають лідерську позицію [3].

Екстемпоральні м'які лікарські засоби, хоча мають і не такий тривалий термін зберігання, є більш природними відносно керамідів шкірного покриву за рахунок природних олій та жироподібних речовин тваринного походження, а також БАР рослинного походження. Вони чинять протизапальну, протисвербіжну, стимулюючу, пом'якшувальну, зволожувальну дію. Часто у складі засобів для сухої шкіри використовують ефірні олії, такі як сандалова, трояндова, лавандова, геранієва, іланг-іланг, чайного дерева, розмарину, жасмину, ветиверова, базилікова, корична, неролі, ромашки, пачулі [4].

Серед гомогенних мазей для сухої шкіри переважають екстракційні та мазі-сплави. Вони зазвичай рекомендуються для сухої шкіри периорбітальної ділянки обличчя, а також є невід'ємною частиною догляду за сухою шкірою ліктів та ступень. Перевагами екстракційних мазей для сухої шкіри є здатність загоювати виразки та мікротріщини, які часто супроводжують ксероз. Тривале використання таких мазей може спричинити порушення дихальної функції шкіри, тому повинно бути обмежене терміном, який визначає лікар-дерматолог. Найчастіше їх застосовують у вигляді масок 2-3 рази на тиждень або курсом інтенсивного догляду, який складається з 7-10 процедур. На шкіру рук таку мазь

наносять легкими масажними рухами й залишають до повного всмоктування, не змиваючи.

Для виготовлення екстракційних мазей найчастіше використовують наступну лікарську рослинну сировину: квітки календули, троянди, траву деревію звичайного, меліси лікарської, м'яти перцевої, кропиви дводомної, листя підбілу, шавлії та їх суміші [2].

Екстракційні мазі для сухої шкіри:

Візьми: Квіток ромашки 4,0
Квіток календули 4,0
Розчину токоферолу ацетату олійного 10% 7 крапель
Ефірної олії чайного дерева 5 крапель
Олії реп'яхової 20,0
Масла кокосового 100,0

Змішай. Видай. Познач: Зовнішнє. Для сухої шкіри.

Візьми: Квіток липи 4,0
Листя підбілу 4,0
Ефірної олії лаванди 10 крапель
Олії оливкової 40,0
Воску бджолиного 10,0

Змішай. Видай. Познач: Зовнішнє. Для сухої шкіри.

Емульсійні креми традиційно ще з часів римського лікаря Галена посідають перше місце серед засобів догляду за сухою шкірою. Щоправда, їх асортимент та склад дещо трансформувалася у зв'язку з появою у людства нових знань з корнеології та біофармації. Затребуваність емульсійних косметичних засобів обумовлена їх універсальністю: здатністю гідратувати шкіру й нести до її глибоких шарів водорозчинні біологічно активні речовини, поєднуючи це з дією гідрофобних складників, які здатні вбудовуватись в структуру клітинних мембран та керамідів шкіри. Більшість емульсійних кремів для сухого типу шкіри – живильні, масляна фаза яких представлена гідрофобними компонентами як у вигляді жирних олій (мигдалева, оливкова, персикова, каріте та ін.), так і у вигляді тваринних жирів, природних та синтетичних вуглеводнів і їх сумішей.

Емульсійні лікувально-косметичні засоби для сухої шкіри:

Візьми: Розчину ретинолу ацетату олійного 3,44% 5 крапель
Розчину токоферолу ацетату олійного 10% 5 крапель
Ефірної олії ромашки 10 крапель
Олії персикової 20,0
Воску бджолиного 5,0
Емульгатора Т-2 5,0
Води очищеної 25 мл

Змішай. Видай. Познач: Живильний крем для сухої шкіри.

Візьми: Кислоти борної 0,1
Олії оливкової 10,0
Ланоліну 10,0
Води м'ятної 30 мл

Змішай, щоб утворилась мазь. Видай. Познач. Мазь для сухої шкіри обличчя.

*Візьми: Розчину ретинолу ацетату олійного 3,44% 1,0
Розчину токоферолу ацетату олійного 10% 1,0
Олії рицинової 2,5
Олії персикової 35,0
Масла какао 20,0
Воску бджолиного 5,0
Емульгатора Т-2 5,0
Води очищеної 20 мл*

Змішай. Видай. Познач: Живильний крем для сухої шкіри.

Засоби на гідрофільних основах (гелі) найчастіше використовують для активного зволоження сухої шкіри. Ряд таких засобів виготовляються на основі водно-гліцеринових розчинів високомолекулярних сполук, тому здатен утворювати на поверхні шкіри зволожувальну плівку, забезпечуючи пролонгацію дії активних фармацевтичних інгредієнтів, ще значна їх частина забезпечує ефект зволоження завдяки наявності гігроскопічних речовин, які утримують вологу на поверхні шкіри.

*Візьми: Соку алое 40 мл
Желатини 2,0
Розчину токоферолу ацетату олійного 5% 5,0
Розчину кислоти аскорбінової 5% 4 мл
Д-пантенолу 10 крапель
Ефірної олії іланг-ілангу 5 крапель
Ніпагіну 1 краплю
Олії зародків пшениці 5,0*

Змішай. Видай. Познач: Гель для сухої шкіри.

Такий засіб рекомендований для щоденного догляду.

Висновки. Огляд засобів екстемпоральної рецептури для догляду за сухою шкірою показав їх альтернативність поряд із засобами промислового виробництва.

Список літератури

1. Ковальова Т.М. Ксероз: причини та огляд засобів зовнішньої корекції / Т.М.Ковальова, Н.П.Половко / Збірник наукових праць співробітників НМАПО імені П.Л.Шупика, Київ. – 2015. – Вип.24. – с.405-409.
2. Ковалева Т.Н. Разработка основы лечебно-косметического крема для комплексной терапии старческой атрофии кожи / Т.Н. Ковалева, Н.П. Половко // Сучасна медицина: актуальні питання: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – Одеса, 2015.. – С. 22-24.
3. Екстемпоральні прописи для терапії дерматологічних захворювань: навч. посіб. Для студентів медичних та фармацевтичних вузів / Н.П.Половко, Л.І.Вишневіська, Т.М.Ковалова та інш.. – Х.: Вид-во НФаУ, 2017. – 91с.
4. Essential Oils & Aromatherapy, an Introductory Guide: More Than 300 Recipes for Health, Home and Beauty [Text]. – Sonoma Press, 2014. – 328 p.